

## Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§18-19

**Διευκρίνιση:** Οι προτεινόμενες απαντήσεις στις ερμηνευτικές παρατηρήσεις είναι ενδεικτικές. Αξιοποιούνται κατά κύριο λόγο τα ερμηνευτικά σχόλια του σχολικού βιβλίου, καθώς και οι κειμενικές αναφορές. Τόσο οι παρατηρήσεις όσο και οι απαντήσεις λαμβάνουν υπόψη τις επικαιροποιημένες οδηγίες του ΙΕΠ για το σχολικό έτος 2020-21.

2. Στο παραπάνω απόσπασμα ο Ξενοφώντας διαφοροποιεί τα εκφραστικά του μέσα, για να αποδώσει τόσο τις συμβουλές του μάντη προς τους δημοκρατικούς όσο και τη μαντική πρόβλεψη για την έκβαση της μάχης. Συγκεκριμένα, ο ιστορικός συνδυάζει πλάγιο και ευθύ λόγο για να αποδώσει την προφητεία του μάντη. Αρχικά, σε πλάγιο λόγο αποδίδονται με το σχήμα της διάζευξης (*ἤ...ἤ*) τα λόγια του μάντη, ο οποίος αναφέρεται σε δύο διαφορετικά ενδεχόμενα. Στη συνέχεια στον ευθύ λόγο, (*ἐπειδὴν μέντοι... ὥς γέ μοι δοκεῖ*) το αινιγματικό ύφος επιβεβαιώνεται από τη χρήση της χρονικοῦποθετικής πρότασης και της αόριστης προϋπόθεσης που τίθεται. Ωστόσο, οι δύο κύριες προτάσεις που ακολουθούν, εκφέρονται με οριστική μέλλοντα παρουσιάζοντας έτσι την προφητεία του μάντη ως πραγματικό γεγονός. Αξιοσημείωτο είναι ότι δεν διευκρινίζει ποιον ή ποιους εννοεί με την αντωνυμία *ἡμεῖς*. Έτσι, οι παραπάνω εκφραστικές επιλογές του Ξενοφώντα αναδεικνύουν με αμεσότητα τον προφητικό και υπαινικτικό λόγο του ανώνυμου μάντη.
3. Μετά τη μάχη οι δημοκρατικοί πήραν μόνο τα όπλα των νεκρών ολιγαρχικών, αλλά δεν αφαίρεσαν τους χιτώνες τους, επειδή δεν θέλησαν να ατιμάσουν τους αντίπαλους συμπολίτες τους. Σεβόμενοι τους άγραφους νόμους σχετικά με την τύχη των νεκρών πολεμιστών, αποδεικνύουν τη θεοσέβειά τους. Αν και νικητές, δεν παρασύρονται από τη μέθη της νίκης, δεν επιδεικνύουν αλαζονική συμπεριφορά, αλλά διακρίνονται για τον σεβασμό προς τους νεκρούς και την ηθική τους ακεραιότητα. Παρά τις έντονες πολιτικές αντιπαραθέσεις που οδήγησαν σε εμφύλιες συγκρούσεις, εκείνοι με διαλλακτικότητα χτίζουν τις προϋποθέσεις για την επικείμενη «συμφιλίωση». Με την πράξη τους αυτή αποδεικνύουν το βαθύ δημοκρατικό ήθος τους σε κάθε έκφανση της ανθρώπινης δράσης τους και τιμούν τον τίτλο του δημοκρατικού πολίτη, προτάσσοντας την αρχή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.
4. Η πίστη του Ξενοφώντα στην παρέμβαση των θεών στα ανθρώπινα έργα διαφαίνεται και στα δύο αποσπάσματα. Συγκεκριμένα, στον λόγο του Θρασύβουλου οι θεοί

παρουσιάζονται να είναι ευνοϊκοί στους δημοκρατικούς τόσο στο παρελθόν όσο και στην επικείμενη μάχη στον Πειραιά. Ως αποδείξεις αυτής της εύνοιας ο Θρασύβουλος επικαλείται τη μεταβολή των καιρικών συνθηκών (από καλοκαιρία σε κακοκαιρία) και τη θεϊκή συνδρομή στους ολιγάριθμους δημοκρατικούς απέναντι σε πολυάριθμους ολιγαρχικούς. Ακόμη και το γεωγραφικό πλεονέκτημα σε σχέση με τους αντιπάλους αποδίδεται από τον Θρασύβουλο σε θεϊκή μεσολάβηση. (μονάδες 6)

Στη συνέχεια, οι συμβουλές του μάντη πριν από τη μάχη παρουσιάζονται ως αναγκαίες και σεβαστές, αφού ο Θρασύβουλος τις αναμένει ως προφητεία που θα επιβεβαιωθεί. Η συμμόρφωση του Θρασύβουλου στην προφητεία του μάντη επικυρώνει την πίστη ότι οι θεοί είναι με το μέρος των δημοκρατικών. Επιπλέον, η αυτοθυσία του μάντη αποδίδεται από τον Ξενοφώντα σε θεϊκή βούληση με την έννοια του αναπόφευκτου και του μοιραίου (*ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος*). Συνοψίζοντας, η πεποίθηση ότι οι θεοί παρεμβαίνουν στα ανθρώπινα επιβεβαιώνεται τόσο στους λόγους όσο και στις πράξεις των δημοκρατικών. (μονάδες 4)

6. α. μάντις, τινές, νῆκαι, πολεμίω, πολίτου  
β. παραγγέλλει, πίπτοι, γίγνηται, ἀναλαμβάνουσι(ν), νικῶσι(ν)
7. α. *παρήγγελλεν*: ρήμα της πρότασης, *ὁ μάντις*: υποκείμενο στο (ρήμα) *παρήγγελλεν*, *αὐτοῖς*: (έμμεσο) αντικείμενο στο (ρήμα) *παρήγγελλεν*, *ἐπιτίθεσθαι*: τελικό απαρέμφατο, (άμεσο) αντικείμενο στο (ρήμα) *παρήγγελλεν*, *πρότερον*: επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο (απαρέμφατο) *ἐπιτίθεσθαι*  
β. Ο/Η μαθητής/-τρια μπορεί να γράψει πέντε από τα εξής: *ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα*: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, (*ὥσπερ*) *ἀγόμενος*: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή, *ἐκπηδήσας*: επιρρηματική χρονική μετοχή, *πρῶτος*: επιρρηματικό κατηγορούμενο της τάξης/σειράς, *ἐμπεισών*: επιρρηματική χρονική μετοχή, *ἐν τῇ διαβάσει*: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει (στάση σε) τόπο, *μέχρι τοῦ ὄμαλοῦ*: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει τόπο (τοπικό ὄριο).

\*Οι ενδεικτικές απαντήσεις για τις ερωτήσεις 1,5,8 που αναφέρονται στο ίδιο κείμενο, έχουν διατυπωθεί στο αρχείο με την ονομασία GEL\_CLA\_AEG\_SOLUTION\_1\_12258.